

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Az Érsekújvárvidéki és Nagyszombati róm. kath. néptanító-egyesületek közlönye.

Megjelenik a szorgalmi időben havonként kétszer, a szünetidőben havonként egyszer. Előfizetési ár egy évre 2 frt, félévre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztik és kiadják:
Dr. KOMLÓSSY FERENC és ZELLIGER JÓZSEF.

Hirdetési díjak:
Egy kéthasábos petisorsért 10 kr.

Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő” kiadói hivatalához Nagyszombat-ba küldendők.

TARTALOM: A III. országos tantestületi képviselői tanítógyűlés. — Neveléstudományi apróságok. Az én apró népem. *Csepreghy*. — A népiskola és az egészségügy. (Folytatás és vége.) — Irodalom és művészet. — Vegyes. — A pozsonymegyei tankerület néptanítóinak betűrendes minősítvényi kimutatása. 3.

A III. országos tantestületi képviselői tanítógyűlés.

A magy. kir. vallás és közokt. ministerium az országos tanítóképviselet III-ik gyűlését f. 1886. évre hirdeti, melyre minden törvényesen alakult hazai tanítóegyesület küldi képviselőit. Ezen fontos és korunk nevelés-tanítási kérdéseiben bizonyos egyöntetű eljárás elérése körül máris némi érdemeket szerzett gyűlési tanácskozmányok előmunkálatai már most is foganatba vétetvők. A ministerium ugyanis e célra hat tételt irott ki országszerte, melyek közül minden hazai tanítóegyesület, ha képviseltetésére jogot tart, legalább két tételt köteles kidolgozni s azokat f. é. májushó végeig betérjeszteni. Ezen tételek a következők:

1. A népiskolai közegészségügy.
2. Az olvasókönyvek használásának a módja.
3. Az ismétlő oktatás, és minő legyen az ismétlő oktatás könyve formájában, — minő a városokban?
4. A kézügyességi oktatás célja, anyaga és módszere, tekintettel hazánk közgazdasági viszonyaira.
5. A felnőttek oktatása a magyar beszéd elsajátítása érdekében, s végre
6. A természetrajzi oktatás anyaga s módszere a népiskolában, kapcsolatban a mezői gazdaság, házi ipar és kézi ügyesség gyakorlásával.

Nem lehet tagadni azt, hogy valamennyi tételen át gyakorlati vonás húzódik, s nem csak feladata, hanem alkalma

is leendő a tanítóegyesületeknek, hogy a tételek kidolgozásával megbízott tagjaik főleg gyakorlati jártasságát kimutathassák. S csakis a népiskola szolgálatában teljesen megszilárdult, tájékozott és tapasztalt tanítók fogják a feladatokat sikeresen megoldhatni, míg a fiatalabb erők ezen alkalommal korosabb kollégáik bölcs tapasztalati elveikből és előnyös fogásaikból még egyet-mást és többet okulhatnak és elsajátíthatni fognak. Mert a tapasztalat a legjobb mester s az, aki mások, még pedig idősebbek tapasztalásaiból tanul, mindig jobban jár, sőt szerencsésebb, mint az, aki csak saját tapasztalásaiból vergődik föl az elvek és módszerek helyes alkalmazásának fokaiba. Evvel nem akarjuk mondani, hogy az ember saját tapasztalásaiból ne tanuljon, mert az is szükséges, sőt egyenesen kiegészíteni s éltetni is van hivatva a mások tapasztalása után elsajátítottakat. A tanító hivatása nehéz hivatás s az arravalóság természetesen veleszületett képességek, tud- és továbbképzési vágy mellett csak több évi becsületes működés után képződik, melylyel a fiatal tanító, bármint érezze is magát ereje teljében, még nem bír s azért csak maradjon szépen szerényen. Ezen szempontokból tekintve a tanítói egyesületek nagy fontosságúak, mivel korszerű kérdések s elvek közös tárgyalása által a hazai tanítóegyesület együvévalósága előmozdítottatik, ami pedig egyszerű tanítói tanácskozmányok által, melyek főleg csak administracionális

teendőkre vonatkoznak, a távolról sem éretik el.

Hazánkban a tanítóegyesületek két kategóriába esnek: olyanokra, melyek kötelezettek, s olyanokra, melyek önkéntesek. De a hol nem is kötelezettek még, máris nagyon érezhető annak szüksége, hogy a tanítók egyesületekbe jöjjenek össze; azért ezen mintegy korunk követelményét ne nézzék semmi oldalról sem ferde szemekkel, sőt talán el ne nyomják. Így a pozsony-megyei tankerület területén legesekélyebb kivétellel valamennyi tanító tartozik tanítói egyesületekbe; itt a mozgékony „pozsonymegyei községi tanítók testülete“; ott „a nagyszombati vikáriátus területén lakó r. kath. néptanítók egyesülete“, nagy és lelkes néptanítói szövetség az, mely a pozsonyvárosi esperesi kerületben lévő tanítók kivételével a pozsonymegyei kerüle-

tek valamennyi tanítóira terjed ki, mely kerületek mind meg annyi köröket képezvén, nem csekély eredményeket képesek rövid fennállásuk óta is már fölmutatni, a mi pedig annyival is fontosabb s örvedetesebb, minthogy az ülési tárgyalásokban a lelkeskedő papság is kedvvel, érdekléssel és szakavatottsággal vesz részt. Éppen így ismeretes az ugynevezett „pozsonyi általános tanítóegylet“, mely szintén serényen működik látogatott rendes havi ülésein. Elvárható, mint az különben már előjelekből is láthatni, hogy az eddig még egyesületet nem képező vagy valamelyik egyesülethez nem csatlakozott tanítóság is tömörülni fog; mert meg vagyunk győződve, hogy a tanítók eme része is e tekintetben korunk jogosulva követelt mozgalmát éppen nem ignorálja, vagy pedig attól készakarva éppen nem tartja magát vissza.

A „NÉPNEVELŐ“ TÁRCÁJA.

(NEVELÉSTUDOMÁNYI APRÓSÁGOK.)

Az én apró népem.

Azon szerencsés tanítók egyike vagyok, kivel a megélhetés gondjai nem tolakodnak be az iskolába; a meggazdagodás vágya nem bánt, boldog család várakozik otthon reám, áldom az Isteneimet, hogy ily körülmények között tanítóvá tett.

Csak egy kis őszinteség az egész, távol legyen tőlem, hogy mostohább viszonyok között élő kartársaimban irigységet kelteni akarnék, az enyémhez hasonlót kívánok mindegyiknek a jóból, tiszta szivemből.

Egy népes osztály piros arcú népe üdvözl mindennap kétszer, a mint közbökö lépek; a jók fogadják szerető atyjokat, a rosszak igaz birájokat.

Körül tekintek s az apró arcok elárulnak mindent. Jóska a templomban rosszul viselte magát, Pista a tegnapi gombozásnál egy füles gombot elcsent, János nem jelent meg ministrálni. Somás az eljárás, napirendre térünk.

A község jövődöbeli adószedője ki-megy a táblához, kiszámítja a késedelmi kamatokat, végrehajtási költségeket, örökösödési százalékokat, bárkinek a negyedévi adóját, aztán pirosra gyult arccal helyére megy.

Jön az öregbiró. Naplót vezet, összehasonlítja a bevételeket és kiadásokat, a mérleg jó, több a bevétel, mint a kiadás; elmehetsz helyedre, helyes a munkád.

Így jönnek egymásután a tanácsosok, közgyám, csendbiztos stb. s végre az egész falu népe.

Itt van a falu rossza is, ki, ha tehéti, mindig az előtte ülőnek háta mögé huzódik, nem szereti, ha kiszólítom. De az én figyelmemet ki nem kerüli. Hamiskásan pislog, mintha már nem is a tegnapi volna. Megkapja a jóra intést s a nélkül, hogy üldözném, vele is végzek.

Hogy melyikből mi válnék, az az én titkom. Csak egy ohajtásom nyilvános: legyetek mindnyájan becsületes, okos emberek.

Gyermekeim! Azt mondják, hogy a megszokás természetté válik. De ha valami eddig nem volt szokás, holott

A mi a tétéleket részletesen illeti, kiemeljük, hogy a magyaros intenciókra még most is kicsit ferdén tekintők kevés alkalommal bírnak ezúttal idegességekre, mivel az állam nyelvét illetőleg csak egy tétel szól s ez is igen praktikus irányban a felnőtt honpolgár tulajdon fontos érdekében. Különben már alig zavarja meg ilyen körülmény mai napság a józanul gondolkozót. Óhajtandó volna, hogy evvel kartársaink azon része foglalkozzék, kik a nagyszombati, de főleg a hegyentúli járásban működnek, mivel azon járásokban éppen az 5-ik tétel igen alkalomadta. Az első három tétel mindenestre praeponderál, míg a 3 utolsó a hazánkban mai nap észlelt törekvéseknek, t. i. az agrikoláris politika mellett indusztriális politikát is éleszteni, megfelelő. Legalább Trefort miniszternek kedvenc eszméje az, hogy az indusztriális

ügyességnek alapja már a népiskolában vettessék meg, biztosítva látván Magyarország földmivelő államának fennállását a jövőben az ipar művelésének fölkarolása által. Lehet, hogy nem sokára elválnak, igaza volt-e a miniszternek, vagy se? Ajánljuk azért a 4. és 6. tétel kidolgozását a szeredi kartársaknak, kik mult őszi ülésekben nagy előszeretetét tanusíták ez irányban, melynek főmótorává az új tanfelügyelő-esperes ur bizonyult. Az első tétel most igen korszerűvé lett, de fontos is, és örömmel tapasztalni, hogy a tanítószág eleven tapintattal és kedvvel karolja föl az egészségtan oktatását a népiskolákban, kivált csalóközi kartársaink, kik ezen tétel kidolgozására vállalkozhatnának. A 2-ik tétel, t. i. az olvasókönyv használati módja a milyen fontos, olyan régi kérdés is, melyet soha sem lehet teljesen kimeríteni;

hasznos és célszerű, az ember el nem zárkozhatik előle. Ne is tegye. Emlékszem jól, hogy községünkben 15 év előtt inkább bőrig ázott a földmives ember, hogysen esernyőt tartott volna a feje fölött. Ma már nem találkozik ember, ki az esernyőt csupán úri szerszámnak tartaná, még csak németnek se; hordja férfi, asszony, fiú, leány, hogy ruháját megkímélje. Lépünk egyet előre. Nem szép dolog, ha az ember orrát a földre fújja. Két zsebkendője lehet a koldúsnak is, egyik a zsebben, másik a mosásban. Sokszor találkozunk előkelőbb emberekkel, kik előtt a 10 kros zsebkendő használata emelné tisztességünket. Nekem is rosszul esik, ha az én ifjú népem zsebkendő nélkül fújja az orrát. Az öregebb embereket azért nem is ítéljük el, mert nem volt alkalmuk azt megtanulni. De láttam én már felnőtteknél is, hogy ásitás közben eltakarták szájukat, bizonyára megfigyelték valahol; tegyünk ugy mi is, én sem szeretek a tátott szájba nézni. Hát még ha valaki ilyenkor hangokat is hallat, az siessen tanulni illendőséget.

Sok — sok ilyen dolgot hozok én fel az én kedves ifjú népem előtt. Haza

viszik, megbeszélnek, itt-ott megis szidnak erte, de a gyerek nem enged, tehát enged az apjuk. Vigyázok, hogy az ujdonságokat halmazban ne vigyék, mert igen könnyen megcsömörölnék tőle otthon s a legjobb szándék is meghiusul, de izetlen is lenne. Ne akarjunk mindent egyszerre, de ne szünjünk meg mindig akarni a jót.

Jól megválasztott eszközökkel magunkhoz fűzzük a szülői házat s nevelői hatásunk biztosítva van.

Ha a gyermek minden iskolai napról szellemileg és testileg fejlődöttemben tér a szülői házba; az iskolában tapasztaltak elbeszélésével leköti az otthoniak figyelmét, meg fog az látszani a mulasztási naplón, mert bajos az iskolaszerető gyermeket otthon tartani. Lesz eset akár hány, hogy az apjuk ül a kályha mellett, míg a fiú csizmáit varrják, mert a fiú kikönyörgi az apja csizmáit, hogy iskolába mehessen.

Nem vagyok elfogult, nem vagyok önhitt; innen-onnan 20 éve tanítóskodom, de annyit mondhatok, hogy az ellenhatások leküzdésében mindig velem harcol az én kedves apró népem.

Csepreghy.
3*

mert az olvasókönyv az iskola nemtője, szellemi levegője; ide sok szó fér, általános fontossága mellett bír speciális fontossággal is, melyet neki a vallás és nemzetiség nyújt. A tanügyi irodalomban igen jártas és részrehajlatlan tanítónak is kell annak lennie, a ki e tétel kidolgozását vállalja; nem is lesz talán egyiknél sem annyi disputa, mert annyi az elágazó vélemény, mint e kérdésnél.

De valamennyi közt legfontosabb tételnek tartjuk a 3-dikat, mely az ismétlő iskolára vonatkozik. Itt eddig még mindig csak a „vox clamantis in deserto“ hallatszott, vagyis jobban nem hallatszott. Az ismétlők oktatása falun és városban még rossz borbén van; talán városban még rosszabban, mint falun; midőn még igen sok előkelő művelődési központokban, az ismétlők oktatása teljesen rendszeretlen; nem is gondolnak másra az ismétlő oktatás alatt, mint inasiskolára; bárha ez is még jó volna! A tanoncok értelmi és erkölcsi állapota is természetesen megfelelő a rendszeretlenségnek. Az igaz, a fiúk tudatlansága és durvasága nem tulajdonítható egyedül ennek; de hogy van az, hogy az iskolabajárásnak egyre erősebb nógatasának dacára is oly alacsony fokán állanak e fiúk a tudásnak és neveltségnek? Az onnan is van, hogy bizonyos előítéletnél fogva csak olyanokat adnak mesterségre, kik az iskolában valamely ok miatt nem boldogulnak. Ilyenek természetesen az ismétlő iskolában sem lesznek tanultabbá és neveltebbé, melyekben még most is csak alig adják meg azt a két órát hetenkint az öt óra helyett, mely törvényes s egyházi szabályokban különben el is van rendelve. De mit használnak mind ezen határozatok, ha keresztül nem vitetnek, sőt sok helyütt alig tudnak felölök. Itt az ideje, hogy maga a tanítóóság is karolja föl az ismétlő iskolai oktatás rendszeresítését és módszeres kivitelét. Szóljának föl, sürgessenek, egy egész ország fogja hallani! Ajánljuk a 3. tételt a nagyobb helységekből és városokban működő kartársaink figyelmébe.

A népiskola és az egészségügy.

(Felbavastatott m. é. szept. hó 3-án tartott közgyűlésen
Érsekújvárott.)

(Folytatás és vége.)

Ezek volnának nézeteim az iskolák építésére nézve, sajnos azonban, hogy arra kivált faluhelyeken kevés vagy semmi gond sem fordítatik, pedig ha már a költséget megteszik, akkor ugyan annyi költséggel célszerű iskolát is építhetnének. A törvény elrendeli, hogy a tervrajz felterjesztendő a tanfelügyelőnek, mit a községek teljesítenek is, de a tanfelügyelők vagy nem törődnek a tervvel, örömben meg sem nézik, csak helyben hagyják, ha hibát látnak is, ismét örömben elhallgatják s megengedik az építést. Jó volna, ha a tanfelügyelő ily alkalmakkor személyesen is ellátogatna a községbe.

A padok s egyéb szükséges bútorok, ha a helybeli iparosok által készíttetnek is, de azok célszerűbb elkészítésére is nagyobb gond fordítandó, s akkor különösen a padok nem lesznek annyira elrontva, hogy azokat csak is felnöttek használhatják. Hogy fog a gyermek ily padban írni? A padok készítésénél, különösen azok méreteire kell ügyelni. A régebben épült célszerűtlen berendezésű iskolák ugyan nem cserélhetők fel, de ha javítások történnek, okszerűen javitassanak, különösen az ablakok és padok legyenek az egészségügy követelményeinek megfelelőek.

Az oktatás is az egészségügy követelményeinek feleljen meg.

A beteges gyermek önmagának is terhére van, az iskolában tanulótársait és a tanítót is zavarja tanításban. A tanköteles kort el nem értek nem veendő fel az iskolába. A kis gyermek még nem való komoly foglalkozásra, maradjon tehát 6 éves korig otthon, vagy ha van óvoda, menjen oda. A komoly szellemi munka, kivált kis gyermekeknél, hátrányára van a test épségére. A túlterhelés is hátrányára van a tanulók egészségére. Kívánatos, hogy mint a tanórák száma, mint a tananyag mennyisége leszállítsák. Nem jó a gyermeket több órán keresztül az iskolában tartani.

Ne adjon a tanító a gyermekeknek sok házfeladatot. Az is nagyon rossz szokás némely szülőtől, hogy gyermekeit az iskolaidőn kívül külön órákban francia, angol, német nyelvekre, zongora, hegedű, rajz, festészetre stb. taníttatja, úgy hogy a szegény gyermeknek ideje sem jut teste-lelke felüldítésére. Ily eseteknél szintén nem az iskolában keresendő a baj.

A tisztaság fél egészség. Tisztaság kívántatik nemcsak a gyermekektől, hanem a tanítótól is. Az iskola a tisztaság tükré legyen, a tanító minden alkalommal figyelmeztesse növendékeit a testi-lelki tisztaságra. Habár erélylyel követeli is a tisztaságot, megtörténik a szülői gondatlanság következtében, hogy napokon keresztül sem mosdik és fésülködik a gyermek. Télen pedig hetekig is csak egy alsó ruhában jár. A felső ruházat az időjáráshoz mért legyen, de ezt előírni vagy megparancsolni persze nem lehet, mert minden szülő úgy ruházza gyermekét, amint tehetsége engedi.

Hogy az egyhelyben történt esendesülést ellensúlyozzuk szükséges, hogy a tanulók szabályos testmozgásokat vigyenek véghez vagyis tornázzanak. A testgyakorlatok ne csupán a külön tornaórákon, hanem az egyes órák közt is gyakorlandók. Ezen órák közti tornázással elűzzük a tanulók bágyadtságát, a lélek új életet nyer, felvillanyoztatik. De a legfőbb haszon az, hogy a gyermek testszervezete mozgásba hozatik, a kéz, hátgerinc, mell visszahelyeztetik természetes helyzetébe. A játékok a test- és elme edzésére még jobb hatásúak. Engedjük is a tanulókat játszani, különösen ajánlandó a lapdázás, katonásdi, futás, birkózás stb. eféle.*)

Követelje a tanító a tanulóktól, hogy az írás közben is testük mindig helyes állásban legyen. Az írás ne tartson sokáig, különösen a rossz szerkezetű padokban. Rövid időközökben pihenőt tartunk.

Ne feledkezzünk meg a lélek épségben tartásáról sem, nehogy mikor a test épség-

*) Angolországban a tanítási órák között a padokon és padok közt is tesznek különféle mozdulatokat. Szerk.

ben tartásán fáradozva, a lélek ápolását, a bajtól való megóvását és edzését elhanyagoljuk. Az ész fejlesztése és oktatása valóság-erkölcsös alapra fektetendő.

Az egészségtanban ne csak gyakorlatilag, hanem elméletileg is oktatandók a tanulók. Nem kell azonban az egészségtan elméletét külön tankönyvből tanítani, hanem olvasmányok kapcsán, melyeket a tanítók jól megmagyaráznak s gyakorlatilag is jól megvilágosítva, a gyermekek azt jól elméjükbe vésik. A fő azonban az, hogy a tanító a tanulókat már az iskolába lépéstől fogva minden kínálkozó alkalommal figyelmeztesse egyik vagy másik eset káros kimenetelére.

A gyermek sokszor követ el hibát az iskolában, de a hibát a tanítónak nem szabad elnézni, sőt ha szükségesnek véli, büntetést mér a gyermekre. A büntetés igen sokféle s ezen sok között a testi fenytés is helyet foglal, melyet azonban csak végső esetben alkalmazzon a tanító. Mindig azt tartsa szem előtt, hogy amilyen a büntetés, olyan legyen a büntetés, kis hibáért nagy büntetést nem szabad adni. Amilyen az anyag, olyan eszközt kell alkalmazni. Ha a gyermek a tanító szelid intését fel sem veszi, látni, hogy az anyag csiszolatlan, ott már érdesebb eszközöket kell alkalmazni. Mert oly gyermek, kit otthon kötéllal vernek, nem igen hallgat az a tanító szavára, annál is inkább, mert ő a tanítót nem tekinti egyébnek, mint eselédnek, úgy gondolom, hogy itt már kell alkalmaznunk testi büntetést. Még egészségi szempontból sem lehet teljesen kiküszöbölni a testi büntetést az iskolából, mert nagyon könnyen odajutunk, hogy minden helység javító intézetet állíthat fel, hová az iskolás gyermekeket csak azért kell adni, mert a tanítónak meg van kötve keze s nem javíthat. Már pedig véleményem szerint minden iskolának javító intézetnek kell lenni a rosszak számára.

Az iskola teendőiről egészségügyi tekintetben a fentebbiekben röviden szólottam, csak még néhány megjegyzést csatolok az említettekhez. Ha az iskolában a tanulók

közt betegedés fordul elő, a tanító természetesen hazaküldi a gyermeket, de ha a betegedés nagyobb mérvet ölt, azonnal jelentést tesz az iskolaszéknél. Az iskolaszék a felsőbb hatósághoz teszi át az ügyet. A felsőbb hatóság kötelme azután orvosa által az ügyet megvizsgáltatni s a szükséges intézkedéseket megtenni. A tanító csak a gyermekeket figyelmezteti s oktatja és feltünteti a betegség okait, de gyógyszer adni vagy előírni nem szabad a tanítónak, mert könnyen baja támadhat. Jó, ha a tanító ilyenkor érintkezésbe teszi magát a szülőkkel s őket is némi utasítással látja el s ha a betegség komoly, rábírja, hogy orvost hívjanak.

Ez által a gyermekeket és szülőket érdeklődökké teszszük s jobban fognak egészségükre ügyelni s nem teszik ki magukat a bajnak.

Az iskolai egészségügy fejlesztésén kívül az iskolának közvetve is van némi befolyása az egészségügyre, illetőleg a közegészségügyre.

Első sorban maga a tanító és környezete az egészségtan követelményeinek megfelelő életmódja által a lakosságnak példányképiül szolgáljon.

Ne csak a gyermekek ismertessenek meg az egészségtan szabályaival, hanem a felnőttek is, ennél fogva üdvösnek tartanám, hogy a hosszú téli estéken az egészségtanból népszerű felolvasásokat tartsunk. Ily alkalmakkor behatóbban tárgyalhatunk és megbeszélhetünk egyes fontosabb teendőket az általános egészségügyről. Ekkor beszélgethetnek meg a helység tisztántartásához szükséges intézkedések. S az így már előre oktatott egyének nagy segítségére vannak a lakosság többi részének is az időközönként előforduló ragályos vagy járványos betegségek elhárításánál, mely alkalommal a szükséges fertőtlenítéseket is ők tehetik s egyszersmind annak használatát másokkal is megismertetik. Az iskolai és népkönyvtárakba egészségügyre vonatkozó és azt tárgyaló népszerű irányban írt könyvek szerzendők be.

Tudvalevő dolog, hogy a mértékletlen

életmód a legnagyobb hátrányára van az egészségügynek, kivált a pálinka ivás, mely tönkre teszi az emberi test szervezetét, megmérgezi az apát, anyát, a születendő gyermeket már csírájában. A mértékletlenség megakadályozására alakítassanak mértékletességi egyletek. Ezen egyletbe belépő tagok erkölcsi kötelme volna magokat a pálinka élvezésétől megtartóztatni. Az igaz, ezen egyletek megalapítása nagy bajjal jár, mert ma már igen elterjedt s mindinkább terjed, — nem a mértékletlenség —, hanem a mértékletlenség. (S az adó? Szerk.)

A mértékletességi egylet tagjaiból egyszersmind az olvasókör is alakítható. Ez által elvonatik a nép a korcsmáktól s nemcsak egészségét védi, hanem vagyoniilag és szellemileg is gyarapodik. Ennek még az a haszna is lesz, hogy azok is, kik ellenszenvvel viseltetnek az egylet iránt, be-belátogatnak az olvasókörbe s ott lassan meggyőződnek annak üdvös voltáról, s ők is tagjaivá lesznek. Nem kell aggódni, ha kevés lesz az egyesület tagja, később szaporodik s mi is nevelünk új nemzedéket, kiknek nagy része zászlónk köré gyűl és akkor egy pár év múlva nem lesz oly nagy a panasz a nagy betegülés és halandóság ellen.

A fentebbiek kapcsán bátor vagyok az alábbi javaslatot a t. közgyűlés elé terjeszteni: (Jövő számunk hozza! Szerk.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

— Előfizetési felhívás ily c. munkára: „**Gyakorlati oktatások a kezdő lelkiatyák, nemkülönben a hitelmezők használatára.**“ Irta Salvatori Mária Fülöp S. J. Fordította az esztergomi ősrégi papnővelde egyházirodalmi iskolája. A kezdő lelkiatyák gyakran tapasztalhatták, hogy népünknel a lelki ügyekben való tudatlanság lépten-nyomon, de legkiválóbban a gyónószerben nyilatkozik. Tény, hogy a gyónók legnagyobb része az alsóbb osztályhoz tartozik, kiknél mennyi elővigyázat- és bölcs tapintattal kell eljárunk, különösen az általános gyónásokat illetőleg, kiki beláthatja, vagy tapasztalta is. E tekintetben kitünő szolgálatot tett művével Salvatori atya, Róma egyik legkitünőbb gyónatója, kinek „Gyakorlati Oktatásait“ az esztergomi magyar egyházirodalmi iskola hazai nyelvünkre fordítván, most a lelkipásztorok rendelkezésére akarja bocsátani. P. Ballerini Gury a szerzőt „pius ac doctus et in ministerio au-

diendi confessiones huiusmodi hominum (consuetudinariorum et recidivorum) exercitissimus auctor"-nak mondja. A mű legkésőbb f. é. april hó elején hagyja el a sajtót. A diszes kiállítású, 14 nyolcadrésre ívre terjedő mű ára csak 80 kr., növendékpapok 60 kr. kedvezményáron kapják. A megrendeléseket póstatulvány, vagy levelező-lap útján f. é. február hó végeig lehet megtenni. Az esztergomi magyar egyház-irodalmi iskola ezévi tagjai.

— Megjelent: „**A tanítás tankönyve** tanító-és tanítónő-jelöltek, valamint a nevelés- és tanításügy buzgó előmozdítói számára írta Molnár László, tanítónő-képezdei igazgatótanár Bpest. II. kötet. Részletes tanítástan. Reáliák és szépügyességek tanítása. Bpest, 1886. Lauffer Vilmos tulajdona.“ Árárt ugyan nem tudjuk; de azt igen, hogy praktikus egy mű, melyben nem a szabályok s üres szólamok halmaza; hanem egyszerűség, érthetőség, világosság foglaltatik. Az eddig használatban levő módszertani könyveinkben a tantárgyak tanításánál követendő tanmenetnél annyi szabály halmozva van egymásra, hogy a növendék alig tud belőlök kibontakozni; Molnár a tanmenetet 4 pontban alapította meg: előkészítés, tananyagkezelés, szabálykifejtés és begyakorlás. Igen helyesen! Az egész tananyag elrendezése, az egyes tantárgyak oktatási módszere szintén gyakorlott tanférfiura vallanak. Végül minden tantárgynak módszertani történetét is adja; de nem kezd ám ezt az ujjkorral, mint ezt számosan, még pedig elég helytelenül teszik; hanem kimutatja, miként tanítottak az ó- és középkor tanítói és így vezeti be az ujjkorba, napjainkba. A nőnevelésre is kiterjeszté a figyelmét. — A műben foglaltatik: a történelem, földrajz, természetrajz, gazdaság és kertészet, természet- és vegytan; a szépirodalom, rajz-, ének-, torna- és kézimunka tanításának módszere. A 108 lapra terjedő mű ára 70—80 kr. lehet. Ajánljuk minden előretörésvő tanítónak.

— Méhner Vilmos, e jó hírnévnek örvendő kiadónak 3-féle füzetes vállalatából felelőskönnék előttünk „**Vörösmarty Mihály összes munkái**“-nak 51—57. füzetei. Egy-egy füzetnek ára 35 kr. Ezen diszkiadású művek nem szorulnak ajánlásra.

— Uj tanügyi lap. „**Magyar Tanítóképző**“ nevelés-oktatásügyi közlöny Hetey Gábor dévai állami tkép. igazgató szerkesztése mellett, a nagy szünidő kivételével, havonként kétszer másfél ivnyi terjedelemben jelenik meg. Ára egész évre 3 frt. Célja a tanítóképzés oktatás-nevelésének központul szolgálni. Két részre oszlik; az első a „**Képezdei**“, a második a „**Népiszkolai rész**“.

— Rózsavölgyi és Társa cs. és kir. udvari zeneműkereskedésében Bpsten megjelentek: I. Horný Ede zenekarmester tánc-szerzeményei: a) „**Die schöne Steierin**.“ Polka Mazur. Ára 60 kr. — b) „**Alpenrose**“ (Polka française) 60 kr. — c) „**Quecksilber**“ (Polka schnell) 60 kr. — d) „**Tunikás leányok**“ Gerő Károly eredeti népsziművének összes kedvelt dalai: „**Patak partján**“;

Rózsa korán nyitó; Ha nézem a sok; Ha majd enyém; Érted, érted, érted; A legszebbik patikáros; Volt szeretöm esztendeig; Nincs is annak semmi baja; Induló; zongorára alkalmazta Herczenberger. Énekhangra zongorakisérettel Konti J.-től. Ára 1 frt 50 kr.

II. Népdalok zongorára alkalmazta s kedves anyjának ajánlotta Nagy Zoltán. VIII. füzet: 1. Búra hajlik. 2. Nem vagyok. 3. Sajt az átok. 4. Buza közé. 5. Igyunk édes. Ára 80 kr.

— Megjelent az „**Apollo**“ magyar zeneszerzők válogatott műveinek havi füzetekben megjelenő gyűjteményének februári füzeté a következő tartalommal: „**Salvum fac Regem**“ Vágvölgyi Béla szerkesztőtől, „**Üdvözlét**“ Seyler Károly-, „**Népdalátirat**“ Taritzky Ferenc- és „**Mazurka**“ Székács Gyulától. Az „**Apollo**“ elegáns kiállítása s darabjainak válogatottsága folytán bármely uricsalád zongoráját díszítheti. Ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Az előfizetések Horovitz Adolf kiadóhivatalába küldendők Nagyszombatba.

VEGYES.

— A nagymélt. püspöki kar határozatai. 6727. sz. Az orsz. kath. tanítói Segélyalap közp. bizottsága f. é. aug. hó 24-én tartott ülésében némely az alap pénzeinek hová fordítása, az alapszabályok megváltoztatása és az alap felvirágzásának kérdéseivel foglalkozván, javaslatát a felterjesztett jegyzőkönyvbe foglalta, ezek a legközelebb Budapesten tartott püspöki tanácskozási ülésben hozatván, a püspöki karnak egybegyűlt tagjai a következőkben állapodtak meg: 1. Az alapszabályok 7. §-a értelmében az alap évi jövedelmének $\frac{3}{10}$ része segély és gyámjénekekre, $\frac{2}{10}$ része a szerencsétlenség által sujtott tagok gyámolítására fordítandó. Minthogy azonban az ily segélyekre csak azoknak van joguk, a kik legalább 5 év tagjai az alapnak s így 1888-ig e pénzek ki nem adhatók, az a kérdés vetetett fel, hogy mi történnék e pénzzel egészen 1888-ig? Minthogy az alapszabályokban meg van határozva e pénzek jogalánya és pedig az alapnak segély- és gyámjénekekre, illetve a szerencsétlenség által sujtottak gyámolításra jogosult tagjai, világos, hogy a pénzek e része másra nem fordítható, hanem az tökélsítendő mindaddig, míg az alapszabályok értelmében kiosztható lesz. 2. Kérelmezett továbbá perselyeknek felállításá az alap javára a népiszkolákban. A püspöki kar e kérelmet teljesíthetőnek nem találta. 3. Némelyek az alapszabályoknak olyatén megváltoztatását kérték, hogy a községi iskoláknál alkalmazott tanítók is lehessenek tagjai az alapnak, azonkívül a nem kath. iskolákba járó tanulók is részesülhessenek az alap által nyújtott ösztöndíjakban. A püspöki kar az alapszabályok módosítását célszerűnek nem találta s azért az ily irányban nyilvánított kérelmet nem teljesítheti. Esztergomban, 1885. é. dec. hó 17-én. Hgprimás Simor János s. k.

— Gyermekkert engedély. A m. kir. közokt. minister Gassner-Hermann Katalin asszonyoságnak oklev. nevelőtanítónőnek, a pozsonyi

Beleznay gyermekkertnek átvételére az engedélyt megadta.

— **Kinevezés.** A m. kir. közokt. minister **Hoscieslawsky Emilia** kisasszonyt, pozsonyi oklev. nevelő-tanítónőt a nyitra-zsámbokréti állami iskolához r. tanítónőül nevezte ki.

— Az iskolamulasztók és iskolakerülők elleni, illetve hanyag szülei és gazdáik elleni eljárás nagy mozgalomban tartja az egész megyét és városokat; tanítók, iskolaszékek, bírák, jegyzők kezében sokat fordulnak meg azok a bizonyos iskolamulasztási kimutatások, melyeknek hivatása kéthetenkint ide-oda járni, iskolaszéktől eljáráshoz, eljárástól iskolaszékhez. Természetes, hogy ez fáradtsággal és kellemetlenséggel is jár, no de a nép valahára meg fogja szokni azt, hogy a gyermekeket 6–15 éves korukig iskolába köteles járattatni, mert azt törvény parancsolja, melynek áthágásáért büntetés is érheti. Folyan is e büntetések egyik községnél többet, a másiknál kevesebbet, amint jobban vagy rosszabban történik az iskolabajlás, s amint egyik eljárás (bíró meg jegyző) jobban vagy kevésbé jobban jár kötelessége után. Január 15-én kellett első ízben e tanévben az eljárásoknak a kéthetenkinti igazolatlan iskolamulasztókat kitüntetniök s ellenük foganatosított eljárásokat igazolniok, s akkor a tanfelügyelőség eleget meggyőződhetett, ki hogy teljesíti törvényes kötelességét, mert minden egyes kimutatást átvizsgált, láttamozott és érvényesített s utasítással látott el a további folytatólagos eljárásra és beküldésre f. évi ápril hó 15-éig; sokat pedig visszautasított pótlások végett. Sok község eljárási szíve felelt meg kötelességének s azért elismerésben részesült, de voltak olyanok is, kik kemény utasításokat, kemény és furdaló szavakkal hatottak; egyáltalában éppen a nagyobb községek eljárásai és a városok polgármesteri hivatalai, kiknek éppen jó példakkal kellett volna elülmenniök, sok tekintetben lanyhaságot tanúsítottak, tisztelettel kivéve néhányokat, sajnosan keveseket. Kivált nagy fejtörést és bajt okoz azoknak a tanfelügyelőség azon utasítása, melynél fogva a közigazgatási bizottság végzése alapján minden egyes tanköteles iskolázási mozzanatról kíván igazoló kimutatást, t. i. kik a járók, kik a mulasztók, kik az iskolakerülők, kik az otthon tanulók, kik az időközben beköltöztek, kik az időközben eltávozottak és hová távoztak, hogy ezek alapján mindent tisztába hozva a község vagy város hatósága, a municipium és állam tudja, hogy hát kik nyerne és kik nem törvényes oktatást és mennyiben hajtatik végre a törvény és mennyiben nem. Saját szoros kötelessége is minden polgári községnek, hogy ez iránt saját körében tisztában legyen, mert jóra való hatóságot ez érdeklí is; de miután ez egy kis munkás, gondos figyelmet igényel, máskülönben is efféle száraz munkával sokat brillirozni nem lehet, restelik azt és szeretnének alóla kimenekülni az által, hogy utólagosan a törvényeket, könyveket és utasításokat össze-vissza forgatják, keresve hogy hát tulajdonképen hol is áll

mindaz szóról-szóra fölírva, mit az a bizottsági és tanfelügyelőségi szekatúra oly konok következetességgel egyre követel és sürget. Pedig keresés helyett jobb volna inkább mindjárt cselekedni, mert az idő halad s a régi baj marad. De hogy nem lehet azt elhárítani, csak akarni kell. Jó lesz ezt megszívni, nem használ semmi, „röndnek muszáj lönyni“ mondá a vén bakter.

— **Új iskola** Pozsonyvármegyében. A m. kir. közokt. minister Weisz József vásáruiti lakosnak egy magániskola föllállítására az engedélyt megadta.

— **Üres néptanítói állomások** Pozsonyvármegyében: tanítói állomás a szempei községi iskolánál; — másodtanítói állomás a zsigárdi és nádszeghi r. kath. népiskolánál; — rendes tanítói állomás a tallósi népiskolánál.

A pozsonymegyei tankerület néptanítóinak betürendes minősítvényi kimutatása.

3.

Beringer Edmunda, Pozsony kath. isk., kath., rend., szül. 1826. jul. 14. Erlargen, képes. Nagyszombat kath. kép. 1859. ném.; szolg. 1859-től, apáca, magyar.

Berzák Jenő, Réce kath. isk., kath., rend., szül. 1864. jan. 12. Báhom, képes. Nagyszombat kath. kép. 1883. magy. ném. tót; szolg. 1882-től, nőtl., magy. besz. ír; nyugdíjint. föl. 1884. Ciffer.

Bielek József, Laáb kath. isk., kath., rend., szül. 1857. dec. 14. Ny. Szerdahely, képes. Nagyszombat kath. kép. 1879. magy. ném. tót; szolg. 1880-tól, nőtl., magy. besz. ír; nyugdíjint. föl. 1879. Laáb.

Biermann Karolin, Pozsony kath. isk., kath., rend., szül. 1850. okt. 26. Pozsony, képes. Budapest II. ker. áll. kép. 1883. magyar; szolg. 1883-tól, özv., magy. besz. ír; tagja a pozsonyvárosi kiválts. r. kath. nyugdíjintézetnek.

Binoeszky Alajos, Alsó-Dombó kath. isk., kath., rend., szül. 1851. jun. 27. Ábrahám, képes. Modor áll. kép. 1880. magy. tót; szolg. 1874-től, nős, 1 gyermek., magy. besz. ír; a nszombati r. kath. tanító-egyl. tagja, nyugdíjint. föl. 1878. Felső-Korompa.

Birczer Sapientia, Nagyszombat kath. isk., kath., szül. 1848. márc. 30. Neunkirchen (Bajororsz.), képes. Nagyszombat kath. kép. 1870. ném.; szolg. 1870-től, apáca, magy. besz. ír.

Blatt Róza, Nagyszombat kath. isk., kath., rend., szül. 1844. márc. 7. Eibenschütz (Morva), képes. Nagyszombat kath. kép. 1870. ném.; szolg. 1870-től, apáca, magy. besz. ír.

Blau Mór, Nagy-Magyar izr. isk., mész., rend., szül. 1850. aug. 15. Nyárasd, képes. Nagyszombat kath. kép. 1877. ném.; szolg. 1867-től, nős, 1 gyermek., magy. besz. ír; nyugdíjint. föl. 1875. Nagy-Magyar.

Bobok Karola, Pozsony áll. felsőbb isk., kath., 1863. nov. 17. Kochanóc, képes. Pozsony ipar kép. 1881. magy.; szolg. 1881-től, magy. besz. ír.

(Folytatjuk.)